

Koersvast en betrokken

Lochem, april 2014

Gemeentebelangen

D66

CDA

Woord vooraf

Op 19 maart 2014 heeft de kiezer gesproken. Dat heeft geen grote aardverschuiving in de politieke verhoudingen van de gemeente Lochem opgeleverd maar er zijn wel verschillen zichtbaar. Als GB, D66 en CDA hebben wij afgesproken samen de verantwoordelijkheid op ons te nemen voor het dagelijks bestuur van onze gemeente, met vertrouwen, durf en vernieuwing.

Het dagelijks bestuur van de gemeente Lochem is er voor de inwoners. In buurten, (kleine) kernen en op het platteland vormen de inwoners de samenleving die veel zelf en vaak beter kan dan de gemeente. Inwoners zijn leidend wat betreft leefbaarheid en zorg voor elkaar. Door zelfsturing en samen redzaamheid bouwen inwoners aan een levende gemeenschap waaraan iedereen naar vermogen een bijdrage levert. Dit gaan wij maximaal faciliteren.

Wij beseffen dat het in de komende jaren met de veranderingen in de samenleving en de politieke verhoudingen belangrijk is dat bestuurlijke beslissingen op groot draagvlak binnen onze gemeenteraad steunen. Vanwege de nieuwe taken die op ons afkomen en de bezuinigingen waar we mee te maken hebben. Wij willen daarin samenwerken en met alle partijen aan de slag.

Wij gaan door op de weg die het gemeentebestuur de afgelopen periode is ingeslagen. Dit ziet u terug in dit bestuursakkoord op hoofdlijnen. Daarin komt u geen ingrijpende koerswijzigingen tegen. De bestaande Toekomstvisie 2030, de nota Regisserend Lochem (2012) en de Kijk op Kerntaken (2013) blijven uitgangspunt van ons handelen. Wel nemen wij verantwoordelijkheid, leggen wij andere accenten, stellen wij andere prioriteiten bij de uitvoering en gaan wij het soms ook gewoon anders doen.

De gemeente Lochem zal keuzes moeten maken om de financiële huishouding op orde te houden. We zullen moeten bezuinigen en door ombuigen van beleid middelen vrijmaken voor nieuw beleid. Wij stellen de pijnlijke keuzes niet uit maar gaan bij de begroting 2015-2018 een meerjarig sluitende begroting presenteren. Wij richten ons daarbij op het jaar 2017.

Wij willen graag samen met de niet collegepartijen werk maken van de regisserende gemeente. Verandering in rol, functie en opvattingen van de driehoek raad, college en organisatie is nodig om deze beweging te kunnen maken. De uitdaging voor de nieuwe raad is meer onderdeel uit te maken van de samenleving en met die samenleving de toekomst van Lochem vorm te geven.

Dit bestuursakkoord wordt aangeboden voor een debat in de raad op 8 mei 2014. In dezelfde raadsvergadering leggen wij de benoeming van het nieuwe college aan u voor. Het nieuwe college gaat aan de slag met het uitwerken van dit bestuursakkoord in een collegeprogramma dat tegelijk met de begroting 2015-2018 aan de raad wordt voorgelegd.

De inwoners centraal in veranderende samenleving en bestuur

Als coalitie gaan wij transparant en integer besturen en de inwoner centraal stellen. Een inwoner die pijn gaat voelen door bezuinigingen en veranderende taken maar zich gesteund voelt en kan rekenen op bestuur en politiek. Onze deur staat altijd open voor de inwoners van gemeente Lochem. Letterlijk en figuurlijk. Zo gaan wij veel meer dan voorheen ons gemeentehuis beschikbaar stellen aan de gemeenschap. Aan jong en oud.

Als de inwoner de weg naar bestuur en politiek niet kan vinden, zoeken wij zelf de inwoners op, in onze communicatie, dialoog en houding. In onze visie op de samenleving zijn gemeente en inwoners gelijkwaardige partners, met oog voor ieders rol. Overleg vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid en is op overeenstemming gericht.

Inwoners moeten groeien in hun rol van inwoner die meewerkt aan een leefbare samenleving. De rol van de gemeente is deze visie uit te dragen en samen met het bestuur te zorgen dat de ambities en doelen worden gehaald. De gemeente brengt partners bij elkaar, coördineert, regisseert, functioneert als makelaar en creëert het klimaat om de omslag te kunnen maken. Wij geven ruimte en vertrouwen. Waar nodig springen wij bij: als partner, verbinder, ondersteuner of aanjager van vernieuwing.

Speciale aandacht hebben wij voor de communicatie met onze inwoners. Wij investeren daarin. De communicatie moet aansluiten op de informatiebehoefte van de inwoners en we maken zoveel mogelijk gebruik van digitale vormen om de impact van onze communicatie te vergroten. Raad, bestuur en ambtelijke organisatie moeten daarin mee groeien. Voor een deel van onze samenleving is digitalisering echter nog niet vanzelfsprekend. Dat verliezen wij niet uit het oog.

Samenwerken aan de toekomst

In de komende jaren moeten we samenwerken om de transitie en transformatie en de nieuwe verbindingen succesvol op te pakken. Daarvoor moeten politiek en bestuur heldere kaders scheppen, voorwaarden en spelregels aangeven. Samenwerken betekent dat politiek, bestuur, organisatie en inwoners gezamenlijk eigenaar zijn van de vragen van de komende tijd. Daarbij moeten wij pragmatische antwoorden vinden. Wij moeten los komen van de oude beelden en patronen en leren om gaan met onzekerheid en risico's. Toegroeien naar een samenleving waarin de rollen en verantwoordelijkheden anders zijn dan nu. Uit onze comfortzone!

In het fysieke domein staan ingrijpende veranderingen op de agenda. Rondweg Lochem, de uitbreiding van de sluis bij Eefde en bijvoorbeeld de intensivering van het goederenvervoer. In het sociale domein zetten de decentralisaties op het gebied van Participatie, AWBZ en Jeugd ons aan het werk. Maar ook economisch Lochem vraagt in de breedte onszelf 'opnieuw uit te vinden'. Belangrijkste doel is de werkgelegenheid en leefbaarheid in onze gemeente te behouden en te versterken.

Op veel van deze opgaven komt de regionale samenwerking steeds meer in beweging. Gemeenten zoeken naar combinaties die ertoe bijdragen dat de gemeenten zelfstandig hun taken kunnen blijven vervullen op een dienstverlenings- en kwaliteitsniveau dat

door rijk, provincie en samenleving wordt verwacht. Samenwerking omdat wij iets willen halen én iets hebben te brengen. Samenwerken niet als doel op zich maar als middel om de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren. Logische en functionele samenwerkingsverbanden waarbij niet alleen efficiëntie leidend is. Met het oog op die bestuurlijke toekomst moeten wij zelf sterk staan en positie kiezen vanuit eigen kracht en niet vanuit bedreiging. Ons motto is zelfstandigheid door samenwerking. De sturing en toezicht daarop gaan wij goed regelen. Wij richten ons op Stedendriehoek of Achterhoek, of soms een mix daarvan.

Regierol

Wij gaan uit van zelfredzaamheid van de kernen en haar inwoners. Dat is al in ruime mate aanwezig, waarbij de dorpsraden een belangrijke, maar niet exclusieve rol vervullen. We willen daarin de regie nemen. Regisseren in de zin van bereid zijn tot samenwerken, loslaten, durf en duidelijk zijn in wat de initiatiefnemer wel en niet van ons kan verwachten. Wij stimuleren de inwoners zelf met initiatieven te komen. Belangrijk wordt dat duidelijk is welke randvoorwaarden wij stellen en hoe de gemeente het initiatief kan faciliteren. Bij ieder initiatief bepalen wij vooraf onze rol en worden zo meer voorspelbaar en geloofwaardig in wat er van ons kan worden verwacht. Terugkijken of initiatieven voldoende hebben opgeleverd en ervan leren hoort daarbij. De nieuwe rol als regisserende gemeente heeft ook gevolgen voor de ambtelijke organisatie. Het vraagt een andere manier van werken, waarbij de organisatie zich ontwikkelt naar een vernieuwende kleine, slagvaardige en daadkrachtige organisatie.

Financieel solide, ondernemend en verantwoord

Wij staan voor een solide, ondernemend en verantwoord financieel beleid. Het financieel perspectief zal meer dan voorheen leidend zijn. Het behoeft weinig toelichting dat de gemeente Lochem net als de hele overheid in de komende jaren staat voor ingrijpende keuzes om de financiële huishouding op orde te houden. Was er voor 2014 nog een sluitende begroting, het meerjarenperspectief 2015-2017 laat substantiële tekorten zien. Daarbij houden wij rekening met een verdere verslechtering van het tekort als gevolg van de doorwerking van de bezuinigingen door het Rijk, de eerder genomen raadsbeslissingen en de autonome financiële bijstellingen. Tegelijkertijd ligt er de uitdaging financiële middelen voor nieuw beleid te vinden.

Als coalitie stellen wij de keuzes niet langer uit. Wij gaan voor de periode 2015-2018 een meerjarig sluitende begroting presenteren. Wij richten ons daarbij op het jaar 2017. Betrokken inwoners, verenigingen, instellingen moeten de gelegenheid krijgen zich aan te passen aan de nieuwe financiële werkelijkheid. De richtinggevende uitspraken uit de nota Kijk op Kerntaken (2013) bieden de kapstok om tot keuzes te komen. In de afsluitende financiële paragraaf hebben wij op hoofdlijnen opgenomen hoe wij het begrotingstekort gaan oplossen. Wij vinden dat de gemeentelijke overheid bescheiden en doelmatig moet zijn en gemeentelijke lasten voor de inwoner in verhouding moeten staan met de geboden kwaliteit van diensten en het voorzieningenniveau.

Er staan ons geen makkelijke oplossingen te wachten. Wij hebben een erfenis en het zogenoemde laaghangend fruit is al geplukt. Dat betekent dat keuzes uit het verleden

kunnen worden herzien, geparkeerd, slimmer en anders uitgevoerd of zelfs nagelaten. Ook als dat pijn doet.

Vernieuwen, anders doen en denken vraagt ook om investeren. Zinnvolle investeringen voor een duurzame toekomst moeten mogelijk blijven. Ons spaargeld zetten we deels in een zogenaamd “revolving fund”. Een fonds waaruit tijdelijk financiële ondersteuning wordt geleverd, maar waarvan het rendement terugvloeit. Dit is een goed instrument om lokale en regionale (innovatieve) projecten en initiatieven te ondersteunen. Het juiste effect wordt alleen bereikt als het fonds op een verantwoorde manier wordt opgezet en beheerd. Hierdoor zal ons spaargeld meer opbrengen, zowel economisch als maatschappelijk.

De meerjarenbegroting en de controle daarop gaan wij verder vereenvoudigen. Helder, duidelijk en transparant waarbij onze inwoner begrijpt waarom wij iets wel of niet doen.

Veelkleurig Lochem

De identiteit van Lochem is de diversiteit! Een verscheidenheid van mooie kernen die elkaar versterken. De gemeente is veelkleurig, afwisselend en verrassend. Dat is een grote kracht die ook na de herindeling in 2005 overeind is blijven staan. Naar buiten toe zijn wij een bestuurlijke eenheid, maar van binnen een unieke verzameling van kernen met een eigen identiteit. De gemiddelde Lochemse inwoner bestaat niet. De diversiteit en identiteit van onze kernen blijven wij koesteren. Het thema *Sterkere kernen* (Toekomstvisie 2030) heeft onze prioriteit. Vitale kernen met gemeenschapszin, met betrokken inwoners, sociale cohesie, aantrekkelijk, leefbaar en met ruimte voor eigenheid.

Dat betekent niet dat alle kernen een zelfde behandeling krijgen. Wij kijken naar het profiel, functie en verzorgingsgebied van de kern. Dat betrekken wij bij het bepalen van onze rol en inzet bij plannen en initiatieven vanuit de kern. Bijvoorbeeld bij het beoordelen welke accommodaties en woningen in een kern nodig zijn. Voorzieningen, zoals scholen, blijven wij geografisch spreiden zodat deze voor alle inwoners en omwonenden goed bereikbaar zijn. Er mogen verschillen zijn in vitale, sterke kernen. Daar waar de zelfredzaamheid, het in eigen kracht staan in de kernen, niet voldoende aanwezig is, springen wij als overheid tijdelijk bij.

Werk, werk, werk

Werkgelegenheid is voor ons een van de belangrijkste thema's uit de Toekomstvisie 2030. Wij gaan 'werk' voorop stellen en andere thema's uit de Toekomstvisie vanuit dat perspectief benaderen en ondersteunen. Dat betekent dat wij inzetten op het stimuleren van de economie. Die economie bestaat uit verschillende deeleconomieën. Wij nemen het heft in handen maar zullen ook zelfredzaamheid aanmoedigen, waarderen en ook faciliteren. Onze rol zien wij daarin vooral in het de ruimte geven aan bedrijven en initiatieven en hun te faciliteren in het realiseren van hun wensen.

Dat doen wij door bestaande bedrijven te binden en te boeien en het binnenhalen van investeringen en nieuwe bedrijvigheid. De industriële economie en de innovatie van de

agribusiness biedt kansen. Met agribusiness bedoelen wij de hele productiekolom van agrarische bedrijven, inclusief opslag, transport, handel, verkoop aan de consument en inclusief de toeleverende en ondersteunende bedrijven. Om dit te realiseren, is een voorwaarde dat het buitengebied beter digitaal ontsloten wordt.

We geven veel aandacht aan maatschappelijk ondernemen. We willen daarvan resultaten terugzien op het gebied van (werk)participatie. Als gemeente nemen wij daarin het voortouw door een aantal stageplekken te creëren voor mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt. Wij stimuleren/wensen dat het bedrijfsleven ons volgt.

De lokale economie verandert. Het winkelen is in beweging. Er zijn niet alleen minder winkels, er is ook een veranderende behoefte aan lokaal winkelaanbod. Samen met ondernemers werken wij aan een aantrekkelijke detailhandel in de hoofdkernen en zoeken we naar alternatieven voor leegstand.

Duurzaamheid stroomt ons in Lochem door de aderen. Wij zitten landelijk in de kopgroep. Dit biedt kansen in de groeiende duurzaamheidseconomie. U zult ons herkennen in een pragmatische signatuur in het toekomstig beleid met duidelijke kaders, spelregels en zonder open eind constructies. Het te behalen maatschappelijk en economisch rendement op onze investeringen moet aantoonbaar zijn. We werken verder aan energieneutraliteit.

Geografisch en demografisch biedt onze gemeente een goede omgeving voor het ontwikkelen van de zorg economie. Initiatieven en investeringen zijn welkom om onze oudere inwoners te 'ontzorgen' en voor nieuwe werkgelegenheid te zorgen.

Naast de agrarische sector, dienstverlening en industrie is de vrijetijdseconomie van oudsher een belangrijke drager van onze economie. Hier is een sterke impuls nodig om het in de afgelopen jaren verloren terrein terug te winnen. Vernieuwende initiatieven, zoals Lochem 3.0 en Lochem als de fietsgemeente van Nederland bieden kans om met een ondernemende aanpak Lochem weer terug op de kaart te zetten. En daarmee ook de aantrekkelijkheid voor onze eigen en toekomstige inwoners als leefgemeente te vergroten.

Onderwijs en werk zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Nog nooit ontwikkelde de maatschappij zich in een dergelijk hoog tempo. Grenzen vervagen en de samenleving oriënteert zich steeds (inter)nationaler. Dat maakt het noodzakelijk onze (vak)kennis op allerlei terreinen te ontwikkelen. Goed onderwijs speelt daarop in en stimuleert jonge en ook oudere inwoners hun talenten te ontwikkelen en benutten. Goed onderwijs in samenhang met bedrijvigheid heeft onze prioriteit. Hoewel wij daar niet direct over gaan, gaan wij onderzoeken of het mogelijk is het opleidingsaanbod binnen onze gemeentegrenzen te verbreden en inzetten op het vergroten van het aanbod van stages.

Sociaal domein: drie transities

De komende jaren worden de gemeenten geconfronteerd met drie grote transities van rijk en provincie naar de lokale overheid. Hoewel de drie transities, jeugdzorg, overheveling AWBZ naar de WMO en arbeidsparticipatie, los van elkaar staan, hebben ze

gemeen dat de gemeentelijke overheid per 1 januari 2015 meer taken krijgt, met minder middelen en een verwachte, toenemende vraag.

Preventie, maatwerk en gegarandeerde zorg voor mensen die deze hulp en zorg echt nodig hebben is het uitgangspunt. Bij de jeugdzorg is zorg dichtbij en is één gezin, één plan en één regisseur leidend. Op het gebied van de participatiewet zal de gemeente meer dan voorheen, actief bijdragen aan het verbinden naar werk waarbij wederkerigheid een uitgangsprincipe is.

Wij hebben de ambitie iedereen mee te laten doen in de samenleving. Echter zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Mensen die het niet op eigen kracht redden, kunnen blijven rekenen op onze ondersteuning. Deze ambitie kunnen wij alleen samen met alle betrokken instellingen en inwoners van de gemeente Lochem waarmaken.

De coalitiepartijen zijn overeen gekomen dat de ingezette koers op deze drie domeinen in de periode 2014-2018 wordt voortgezet. Wel worden de domeinen meer dan voorheen vanuit de regierol van de gemeente aangevlogen en wordt in integraliteit (samen aan het werk) de oplossing gezocht. Het uitgangspunt is: "Met het hoofd en het hart."

Kostenbeheersing is belangrijk. Als het budget in enig jaar op is, stoppen wij niet met de ondersteuning, maar gaan we op zoek naar oplossingen. Hierbij kan tijdelijk gebruik worden gemaakt van de reservepositie van de gemeente. De tekorten moeten in de opvolgende jaren weer worden ingelopen.

Uitgangspunt is dat uitvoering plaats vindt binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten. Met de door het Rijk bepaalde "open eind constructie" voor wat betreft financiën, de daaraan verbonden risico's voor de gehele samenleving vraagt dat zowel op kosten, als op vraag en uitvoering nauwlettende bewaking en ingrijpen waar noodzakelijk.

Hoofdpunten op inhoud

Waar mensen samen werken zijn er verschillen in zienswijzen en motieven. Uitgaande van de kader stellende notities Toekomstvisie 2030, Regisserend Lochem (2012) en Kijk op Kerntaken (2013) hebben wij op hoofdpunten specifieke afspraken gemaakt.

Bedrijventerreinen

'Werk, werk, werk' is een belangrijke factor voor een gezonde economie. Wij willen bestaande bedrijfslocaties die vrijkomen, revitaliseren. In ontwikkeling zijnde terreinen en voorbereidende bestemmingsplanprocedures zetten wij door en laten wij in tempo en fasering volgen op de deugdelijkheid, nut en noodzaak van de markt.

Lochem Stad

Het masterplan Etalage naar de Toekomst speelde afgelopen jaren een hoofdrol. Dit project betreft de herstructurering van het bedrijventerrein Hanzeweg, gelegen tussen de Berkel en het Twentekanaal, op steenworp afstand van de historische kern van Lochem en zien wij in samenhang met de revitalisering van het TKF-terrein aan de overzijde van het kanaal. Het Masterplan voorziet in een gefaseerde herontwikkeling van dit gebied tot een veelzijdig woon/werk- en voorzieningenlandschap, dat onderdeel gaat uitmaken van het centrum van Lochem. De economische omstandigheden vragen herbezinning. Deugdelijkheid, nut en noodzaak zijn minder pregnant leidend dan enkele jaren terug. Wij gaan door met deze ontwikkeling waarbij wij die stappen zetten die nodig zijn om de kansen voor de toekomst veilig te stellen. Tegelijkertijd zullen we het tempo aanpassen aan de ontwikkeling van de markt en de mate waarin ze kunnen bijdragen aan de economie en werkgelegenheid.

Functieverandering Agrarische Bebouwing (FAB) en clustering

Wij willen geen landschap/buitengebied met niet in-functie-zijnde gebouwen. Het liefst zien wij ook geen solitaire woningen in het buitengebied. Clustering tegen de kernen aan is het devies. De FAB is een instrument dat wij uitvoerig gaan evalueren. Het tegengaan van handel in FAB-rechten, een in tijd begrensde herbouwtermijn bij sloop en minder regels en dwang moeten in balans komen.

Bij de invoering van de wettelijke Basis Registratie Gebouwen (BAG) zijn huisnummers toegekend aan verblijfsobjecten met woonfunctie terwijl de Wet Ruimtelijke Ordening en de geldende bestemmingsplannen wonen niet altijd toestaan. Voor de betreffende inwoners brengt dat rechtsonzekerheid met zich mee. Wij gaan de rechtsonzekerheid wegnemen. Wij gaan eerst de omvang van het probleem in beeld brengen, analyseren de impact daarvan en kiezen op grond daarvan een aanpak.

Diftar

De afvaleconomie is voortdurend in ontwikkeling. De inzichten van gisteren zijn alweer ingehaald door de inzichten van vandaag. De ingevoerde systematiek van Diftar gaan wij daarom in 2015 grondig en integraal evalueren met de ervaringen van inwoners en stand van de technologie van dat moment. Dit geeft ons de mogelijkheid de juiste keuzes te maken in het belang van de gemeente Lochem en haar inwoners, economie en milieu in de toekomst.

Veilige wegen

Wijken en buitengebieden worden fietsvriendelijk en kindvriendelijk ingericht. De kernen en buitengebieden gaan wij op maat inrichten als 30km en 60km/uur zones, met uitzondering van de doorgaande wegen. Voetpaden en markten worden goed beloopbaar voor de inwoners en gasten. Wij houden en maken fietsen in onze gemeente aantrekkelijk. Veilige ontsluiting van het station Lochem en andere routes voor schoolgaande kinderen hebben prioriteit. Onze wegen moeten goed onderhouden en begaanbaar zijn en wij zoeken naar vernieuwende ideeën om het kwaliteitsniveau op peil te kunnen houden.

Bomen en onderhoud openbare ruimte

Meer doen met minder biedt ook kansen. Wij willen de landschappelijke en recreatieve waarden van de gemeente Lochem nu en voor de toekomst aantrekkelijk houden. Bijzondere aandacht verdienen de bomen in onze mooie gemeente. Een kleine 80.000 (laan)bomen, groot achterstallig onderhoud en 80 % van de bomen die richting einde levenscyclus gaan, vragen om direct ingrijpen. De financiële middelen ontbreken echter. “ Vernieuwd laanbomenbeheer buitengebied Lochem ” moet erin resulteren dat wij kosten neutraal door middel van bio diverse herplanting het bomenbestand toekomstbestendig maken en tegelijkertijd lokale werkgelegenheid stimuleren. Zorgvuldige communicatie met direct omwonenden en belangenorganisaties zijn belangrijke randvoorwaarden om deze vernieuwende aanpak succesvol uit te voeren.

Kunst en Cultuur

We zien dat de cultuur en kunstsector sterker is geworden. Toegang voor de jeugd tot kunst, cultuur is een belangrijk speerpunt. De jeugd heeft onze speciale aandacht. Er mag voor hen geen beletsel zijn deel te nemen aan het cultureel verenigingsleven. Jong geleerd is oud gedaan, het zijn onze vrijwilligers voor de toekomst!

Wij zijn trots op wat we al hebben in de gemeente Lochem. Het realiseren van gewenste effecten op het gebied van cultuur zijn het uitgangspunt en niet persé het behoud van de ingezette middelen. In de afweging voor investeren en/of subsidies staat de maatschappelijke functie centraal. En alleen met gezamenlijke inspanning kunnen grote werken tot stand komen. Wij gaan ter ondersteuning van nieuwe initiatieven een cultuurfonds oprichten en daaruit voor maximaal twee jaar een financiële ondersteuning geven aan nieuwe initiatieven.

Subsidies

Subsidiebeleid moet worden afgestemd op de huidige tijdsgeest. Wij gaan de onafhankelijkheid van subsidies meer stimuleren. Inzet van subsidies moet daarom waar mogelijk tijdelijk zijn en gericht op resultaten. Wij beseffen dat er ook maatschappelijke initiatieven en organisaties zijn waarbij dit niet realiseerbaar is. Uitgangspunt voor het verstrekken van subsidie is het helpen opstarten om zo initiatieven een kans te geven om te wortelen.

Lef in wonen

Op het gebied van wonen zetten wij in op vernieuwing in woonaanbod zodat meer mensen zich in Lochem willen vestigen, meer (huur)woningen voor starters en meer mogelijkheden van kleinschalig wonen voor ouderen. De verhoudingen voor bouwen,

zoals vastgelegd in de Woonvisie (2013), zijn de basis, maar wij doen steeds vooraf onderzoek naar de concrete behoefte van de markt op dat moment en in dat gebied. Wij staan open voor nieuwe vormen van opdrachtgeverschap en nieuwe combinaties van wonen en zorg. Onze rol is initiatieven faciliteren en begeleiden.

Gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit veel wegen, openbaar groen, begraafplaatsen, bossen en gebouwen. Welke eigendommen hebben we echt nodig voor de uitoefening van onze wettelijke taak. Kunnen wij eigendommen beter verkopen of afstoten in het kader van bijvoorbeeld privatisering. Of onze eigendommen beter laten renderen door een strikt zakelijke opstelling of gecombineerd gebruik? Een voorbeeld daarvan is Markt 2. De lokale, publieke functie van Markt 2 willen wij behouden. Onder die strikte voorwaarde hebben wij geen uitgesproken voorkeur voor het toekomstig eigenaarschap. Verkopen tegen maximale opbrengst of verhuren tegen een marktconforme huurprijs zijn beide reële opties. In de loop van 2014 maken wij op basis van de dan voorliggende opties een keuze. Voor andere gemeentelijke accommodaties gaan wij op een zelfde manier te werk.

Minder regels

Samen aan het werk vraagt om een bestuur dat niet eenzijdig de regels bepaalt. De ambitie van ons is “de markt of de samenleving waar het kan en de overheid waar het moet”. Vertrouwen, durf en vernieuwen betekent dat wij bestaande regels durven loslaten. Zo gaan wij de proef welstandsvrij (ver)bouwen uitbreiden tot de hele gemeente, met uitzondering van de stads- en dorpscentra en de monumenten. In 2017 evalueren wij deze proef.

Handhaving

Minder regels maar de regels die blijven, gaan wij naleven. Handhaving op het juiste gebruik van voorzieningen, op veiligheid en op ruimtelijke kwaliteit. Als iemand zich niet aan de regels houdt, wordt in eerste instantie gekeken of wij dit door middel van modern toezicht en handhaving samen kunnen oplossen. De gemeente is daarin meedenkend en oplossingsgericht. Is er geen gezamenlijke oplossing te vinden, dan wordt repressieve handhaving ingezet.

Betrouwbare overheid

De gemeente is er voor haar inwoners en bedrijven en niet andersom. Wij zijn voor een kleinschalige overheid die de omstandigheden creëert om prettig te kunnen leven, werken en ondernemen. Openheid en transparantie zijn belangrijke uitgangspunten.

Wij zijn een eerlijke en open overheid, bestuur en politiek. Goed bestuur betekent dat het bestuur en de gemeentelijke organisatie zorgvuldig en verantwoord omgaan met de bevoegdheden, middelen en informatie waarover ze beschikt. De inwoner moet op de gemeente kunnen vertrouwen. Inwoners met vragen of klachten bieden wij hulp en wijzen wij de weg. De gemeente staat open voor vragen of twijfel van inwoners over bepaalde gang van zaken. Wij verantwoorden ons daarover jaarlijks.

Financiële uitwerking

Was er voor 2014 nog een sluitende begroting, het meerjarenperspectief 2015-2017 laat substantiële tekorten zien. Als coalitie presenteren wij bij de begroting 2015-2018 een meerjarig sluitende begroting. Wij richten ons op het jaar 2017. Het geprognosticeerde, actuele begrotingssaldo 2017 bedraagt volgens de tabel hieronder negatief € 3,346 mln.

- = nadeel

Bedrag x € 1.000

	2014	2015	2016	2017
Actueel begrotingssaldo na moties + amendementen	324	-1.414	-2.768	-2.824
Diverse raadsbesluiten met financiële gevolgen	-7	0	0	0
Financiële doorwerking septembercirculaire 2013	-276	-548	-691	-642
Bijstelling als gevolg van onderuitputting budgetten	545	545	545	545
Bijstellingen als gevolg van autonome ontwikkelingen		-445	-435	-425
Tekort	586	-1.862	-3.349	-3.346

In deze paragraaf geven wij aan hoe wij dit tekort willen oplossen en tegelijkertijd ruimte willen vinden voor nieuw beleid. Achtereenvolgens gaan wij in op hoe wij omgaan met nieuw beleid, welke wijzigingen wij aanbrengen in de financiële systematiek en waar wij op hoofdlijnen de bezuinigingen en ombuigingen willen vinden. In de komende maanden gaan wij dit uitwerken in concrete maatregelen zodat bij de begroting 2015-2018 de begroting meerjarig sluitend is.

Nieuw beleid

Wij willen onze doelstellingen realiseren door een gecombineerde aanpak van hervormen en investeren. De financiële ruimte voor nieuw beleid gaan wij daarom in eerste instantie zoeken door te herschikken binnen bestaande budgetten of te werken met andere, nieuwe financieringsarrangementen, zoals het eerder genoemde 'revolving fund'. Alleen als dit niet lukt, zullen wij voor nieuw beleid het begrotingssaldo belasten.

Wijziging financiële systematiek

Op het gebied van het financieel instrumentarium gaan wij scherper aan de wind koersen. Op twee punten wijzigen wij de systematiek.

Wij kijken anders naar de reserves van de gemeente. Wij gaan de bestemmingsreserves, 31 in totaal, ontschotten en daarmee onze vrije reservepositie beter inzichtelijk maken. Tegelijkertijd gaan wij de minimumhoogte van onze algemene reserve afstemmen op de risico's die wij als gemeente lopen. Daarmee ontstaat een onderscheid in een gebonden deel van de algemene reserve en een vrij deel dat kan worden ingezet voor nieuw beleid. Door de risicoafdekking via de algemene reserve te regelen, kunnen de risicostelposten in de begroting vervallen. Het betreft een bedrag van € 0,64 mln. Bij de kadernota 2015 presenteren wij een nieuwe nota reserves en voorzieningen waarin dit is uitgewerkt.

De nota mobiliteit gaan wij anders verwerken in de begroting. Wij schrijven niet meer in een keer af op de investeringen maar schrijven af over de periode dat de investeringen nut opleveren. Tegelijkertijd brengen wij het investeringsbedrag terug tot € 0,8 mln. per jaar. Dat levert een verlaging van het begrotingstekort in 2017 op van € 1,63 mln.

Het tekort ziet er na deze wijzigingen in de financiële systematiek als volgt uit.

- = nadeel

Bedrag x € 1.000

	2014	2015	2016	2017
Tekort	586	-1.862	-3.349	-3.346
<i>Herziening stelposten tlv de reserves:</i>				
Stelpost decentralisaties		400	400	400
Stelpost risicotoeslag		240	240	240
<i>Nota mobiliteit:</i>				
Herziening: afschrijving in een keer			1.778	1.830
Herziening: afschrijving op basis van 2 x 800.000			-100	-200
Resterend tekort	586	-1.222	-1.031	-1.076

Maatregelenpakket

De oplossing van het resterende tekort baseren wij op de nota Kijk op Kerntaken. In de onderstaande tabel zijn de richtinggevende uitspraken uit deze nota opgenomen met daarachter het (indicatieve) bedrag dat wij gaan realiseren. Daarmee bieden wij inzicht in de balans die wij in ons maatregelenpakket aanbrengen. Wij gaan uit van een hoger bedrag aan maatregelen dan op basis van het actuele saldo strikt noodzakelijk is. Wij anticiperen op de verwachte negatieve ontwikkeling van ons begrotingssaldo. In de komende maanden werken wij de concrete maatregelen voor de begroting uit. Wij lichten het maatregelenpakket kort toe.

Richtinggevende uitspraak (Indicatief bedragen 2017)	Maatregelen
A Financieel instrumentarium	98.000
B Voortzetten anders denken, anders doen	162.000
C Meer participatie en zelfredzaamheid in veiligheid	0
D Regelen in vertrouwen, modern toezicht/handhaving	20.000
E Profijtbeginsel toepassen waar het kan	60.000
F Hanteer uitgangspunt van de inclusieve samenleving	800.000
G Investeren in de economie	0
H Actief inspelen initiatieven ruimtelijke ontwikkeling	0*
I Stimuleren en ondersteunen van duurzaamheid	0
J Aanpakken achterstand onderhoud openbare ruimte	100.000
K Faciliteren van ontwikkeling natuur en landschap	
L Accommodaties op maat maken	235.000
M Verhogen belastinginkomsten als sluitstuk	0
Totaal	1.475.000

* hiervoor verwerkt bij de financiële systematiek

Op het financieel instrumentarium zoeken wij naar verdere mogelijkheden om ruimte te vinden en beter inzicht te krijgen in ons uitgavenpatroon. Onderdeel daarvan is een aanpak die leidt tot een grotere mate van budgetdiscipline en financiële beheersing.

Het is vanzelfsprekend dat wij blijven inzetten op anders denken en doen, of het nu gaat om een andere inrichting van onze dienstverlening, het betrekken van de samenleving in het nemen van verantwoordelijkheid in hun directe leefomgeving, het vergemakkelijken van regels en procedures waardoor zaken sneller en goedkoper worden geregeld, of het doorberekenen van reële kosten (profijtbeginsel). Deze maatregelen zijn nodig om de eerder opgelegde taakstelling van 22 fte (voor 75% gerealiseerd) volledig te realiseren.

Toepassing van het uitgangspunt van de inclusieve samenleving betekent dat wij de inwoners die hulp nodig hebben, blijven helpen. Maar om daar financiële ruimte voor te blijven vinden, zullen wij kritisch kijken naar de middelen die de gemeente inzet op de samenleving, in de volle breedte. Het gaat onder meer om welzijn, cultuur en sport. Naast de taken die vanuit het Rijk met korting op ons afkomen, kijken wij ook naar de al bestaande taken, waar het minder kan, dan wel waar een grotere bijdrage vanuit de samenleving kan worden gevraagd. Het vangnet van de inclusieve samenleving houden wij onverkort overeind. We stimuleren zelfredzaamheid maar zorgen dat inwoners met een beperking (fysiek, sociaal of psychisch) of chronische ziekte volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen.

In de openbare ruimte, duurzaamheid, economie zijn investeringen nodig. Daarom worden op deze thema's geen maatregelen voorgesteld maar ligt er tegelijkertijd de opdracht om te investeren zonder de begroting van de gemeente te belasten. In het onderhoud openbare ruimte wordt op verschillende terreinen aan een vernieuwende aanpak gewerkt. Dat zullen we doorzetten. Wij vinden dat het kwaliteitsniveau van het openbaar groen kan worden verlaagd, dan wel dat inwoners een bijdrage gaan leveren in het realiseren van het gewenste kwaliteitsbeeld. Daar is binnen Lochem al veel ervaring mee opgedaan.